

Ympäristöministeriö

LAUSUNTO

kirjaamo.ym@gov.fi

30.1.2026

Dnro 55/2026

lausuntopyyntö VN/29084/2024

HALLITUKSEN ESITYS LUONNONSUOJELULAIN MUUTTAMISEKSI - ENNALLISTAMIS- SUUNNITELMA JA LUONNONARVOMARKKINOIDEN EDISTÄMINEN

Esityksen tavoitteena on antaa kansallinen lainsäädäntö koskien EU:n ennallistamisasetuksessa edellytetyn kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista ja päivittää luonnonsuojelulaki vastaamaan suden suojeluaseman muutosta luontodirektiivin liitteissä. Ehdotuksella tavoitellaan myös luonnonarvomarkkinoiden kehittämistä Suomessa laajentamalla voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisesti viranomaisen varmennuksella tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttö myös muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten luontoväittämien todentamiseen sekä yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoiseen luonnon ennallistamistoimintaan.

Luontodirektiivin liitteiden IV ja V muuttaminen panee täytäntöön Bernin sopimuksen pysyvän komitean päätöksen 6.12.2024, jolla suden suojeluasema muutettiin täysin rauhoitetusta eläinlajista suojeltavaksi eläinlajiksi. Suden suojeluaseman muuttaminen edellyttää teknisluonteiset muutokset luonnonsuojelulakiin. Paliskuntain yhdistyksellä ei ole tähän liittyen lausuttavaa.

Kansallisen ennallistamissuunnitelman ja luonnonarvomarkkinoiden edistämisen osalta Paliskuntain yhdistys antaa yleisluontoiset kommentit.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma

Paliskuntain yhdistys kannattaa esityksen mukaista säännöstä kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseksi EU:n ennallistamisasetuksen mukaisesti. Suunnitelman laatimisesta vastaisi ympäristöministeriö. Esityksessä todetaan lisäksi, että ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluisivat toimialallaan kullekin ministeriölle. Voi olla syytä täsmentää sanamuotoja tältä osin, jotta vastuista ei jää epäselvyyttä. Luonnonsuojelulain 9§:n mukaisesti luonnon- ja maisemansuojelun yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä vastaa ympäristöministeriö.

Luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Paliskuntain yhdistys kannattaa luonnonarvomarkkinoiden viranomaisvarmentamista ekologisen kompensaation luonnonarvohehtaarien ja laajemminkin luontotekojen osalta. Viranomaisvarmentaminen lisää luonnonarvomarkkinoiden luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Paliskuntain yhdistys haluaa kuitenkin muistuttaa poronhoitoalueella voimassa olevasta valtion viranomaisen neuvotteluvollisuudesta suunnitellessaan valtion maille sijoittuvia, poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 848/1990, 53 §). Katsomme, että valtion viranomaisen tulee neuvotella alueen paliskunnan kanssa tehdessään ekologisen kompensaation suojelupäätöstä niin että poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan suojelualueella.

Poronhoito on luontoon pohjautuva kulttuuri ja luonnosta riippuvainen elinkeino, jota harjoitetaan koko poronhoitoalueella paliskuntajärjestelmän puitteissa. Poronhoitajat ovat alueellaan poronhoito-oikeuden omistajia, mikä on vahvistettu poronhoitolain 3 §:ssä. Paliskuntia on 54 ja ne jakautuvat usein alueesta riippuen vielä pienempiin poronhoitoyksiköihin: tokkakuntiin, siidoihin tai kylä-/perheryhmiin, eikä poronhoitoa voida käytännössä siirtää kovinkaan helposti kokonaan toisalle edes saman paliskunnan sisällä. Poronhoito on alueellisesti järjestynyt eri tavoin muun maankäytön, maantieteellisten, ympäristöllisten ja kulttuuristen reunaehtoisten puitteissa.

Vaikka luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja alueiden ennallistaminen ovat lähtökohtaisesti poronhoidon kannalta toivottavia asioita, voi ekologinen kompensatio olla paliskuntien näkökulmasta myös ongelmallinen, jos luontoarvojen heikennys tapahtuu yhdessä paliskunnassa ja kompensatio toteutetaan kokonaan toisen paliskunnan alueella tai poronhoitoalueen ulkopuolella. Jotta kompensatio toteutuisi myös elinkeinon ja kulttuurin jatkuvuuden kannalta oikeudenmukaisesti, tulisi sen toteutua sen paliskunnan ja sen poronhoitoyhteisön alueella, millä luontoheikennystä aiheuttava toimenpidekin toteutuu.

Esimerkiksi vuonna 2022 Sakatin kaivoshankkeen omistava AA Sakatti Mining oy toteutti ”ekologisen kompensation”, jossa se suojeli vapaaehtoisesti metsäalueen Inarissa, noin 130 kilometrin päässä ai-
nutlaatuisia luontoarvoja kannattelevasta Viiankiaavan suosta ja metsistä, jotka ovat kaivoshankkeen myötä uhattuna. Suojelu ei korvaa millään tavalla Sakatin kaivostoiminnasta suoraan kärsivien Oranien ja Sattasniemen paliskuntien tai kaivoshankkeen alueella laiduntavan tokkakunnan laidunmenetyksiä. Epäselvää on toistaiseksi, miten kyseinen kompensatio onnistuu korvaamaan Viiankiaavan alueella tavattavia luontotyyppisiä, kasvi- tai eläinlajeja.

Ekologisen kompensatian maantieteellistä sijoittumista olisi välttämätöntä ohjata poronhoitoalueella niin, että se kohdistuu vähintään saman paliskunnan, mieluiten saman tokkakunnan alueelle. Poronhoitolain 53§:n mukaisesta neuvotteluvaihtoehdosta on pidettävä huolta luontohyvyiksiä ja ekologista kompensatiota toteutettaessa.

PALISKUNTAIYHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Sanna Hast, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi, +358 40 723 9966